

רש"י מסכת כתובות דף טז עמוד א

הכא - גבי שדה אין שור שחוט לפניך שיעלה על לב בעליו לתבוע מי שחטו כלומר אם שתק זה לא היו לו עוררים הלכך אי לאו דדבר פשוט הוא שלקחה הימנו לא היה אומר לו של אביך היתה הלכך אמרי' מגו אבל גבי לא מצא לה בתולים שור שחוט לפניך בתולים שלא מצא לה הם הסיתוהו לבא לב"ד ואף על פי שיש לה להשיב טענה טובה מזו לא אמרינן מגו דדלמא לא אסקה אדעתה א"נ איערומי קא מערמא.

רש"י מסכת כתובות דף יז עמוד ב

וליתני מודה ר' יהושע כו' שדה זו שלך היתה - כיון דטעמא משום דאין שור שחוט לפניו הוא שלא היה אדם תובעו מה לי של אביו ומה לי שלו ומאי שנא של אביך דנקט.

תוספות מסכת כתובות דף טו עמוד ב

ומודה רבי יהושע באומר שדה כו' דנאמן - מתוך פירוש הקונט' משמע דדוקא כשאין הלה תובעו ונאמן במגו דאי בעי שתיק אבל אם תובעו אינו נאמן ואינו נראה דהא קתני סיפא ואם יש עדים כו' משמע דדוקא אם יש עדים שהיתה של אביו אינו נאמן אבל אם אין עדים אף על גב דהלה תובעו נאמן מגו דאי בעי אמר לא היתה של אביך מעולם מדלא נקט אם תובעו אינו נאמן ובגמרא נמי פריך וליתני שדה זו שלך היתה משמע דבהלה תובעו איירי ולכך משיב ודאי שלך היתה ולקחתיה ממך אבל אם לא תובעו אין שייך לומר שלך היתה כי מסתמא הוא יודע בעצמו דבר זה.

תוספות מסכת כתובות דף טז עמוד א

התם שור שחוט לפניך - פירש בקונטרס שהוא טוען עד שלא אירסתיך נאנסת והכא אין שור שחוט לפניך דאין הלה תובעו ור"י מפרש דהכא נמי איירי בהלה תובעו כדפי' וה"פ התם שור שחוט לפניך דהרי אין לה בתולים ואינה יכולה לומר בתולה אני כמו בשור שחוט שאין יכול לומר חי הוא ולהכי בין אומרת משארסתי נאנסתי בין אומרת מוכת עץ אני תחתיך לא מהימנא הכא אין שור שחוט לפניך ונאמן במגו דאי בעי אמר לא היתה של אביך מעולם.

חדושי הריטב"א מסכת כתובות דף טו עמוד ב

ומודה רבי יהושע באומר שדה זו של אביך היתה ולקחתיה ממנו נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. פרש"י ז"ל זה אינו יודע שהיתה של אביו אלא על פיו של זה ומה שאסר הרי התיר ע"כ, ובגמרא כתב ז"ל גבי הא דאמרין התם אין שור שחוט לפניך שאם שתק זה לא היו עליו עוררין הילכך אי לאו דדבר פשוט הוא שלקחה ממנו לא היה אומר כן, ונראה מלשונו ז"ל לפי פשוטו שאם היה תובעו בברי שדה זו של אבא היתה ושלי היא אין חברו נאמן לומר לקחתיה מאביך, וכבר הקשו בתוספות חדא דאם כן אדקתני ואם יש עדים שהיא של אביו ליתני ואם יש לו תובע ואפילו אין כאן עדים, ועוד מדאמרין בגמרא וליתני מודה ר' יהושע באומר לחברו שדה זו שלך היתה, ומאי קושיא דהא מסתמא אילו היתה שלו פשיטא דתובעו בברי ותו לא מהימן אידך לומר לקחתיה, ותו דכי תובעו הלה מאי הוי דהא איכא מגו מעליא שיכול לטעון לא היתה של אביך כיון שאין עדים לזה שהיתה של אביו, ומגו דאורייתא הוא וסברא נמי כדאמר בפירקין לקמן (כ"ב א'), לכך פירשו דמתני' אפילו הלה תובעו בברי גמור, וזה אין בו בית מיחוש, ודין הוא לומר שאף רש"י ז"ל לא נתכוין אלא לומר דכיון שאין עדים לתובע אילו שתק זה אין כאן עוררין שיחוש להם [נ"א: ב"ד] כלל, דכל שאין לו עדים אינו חשוב עורר כלל ואינו חשוב שהוא יודע שהיתה של אביו כיון שאין לו עדים.

שעורי ר' שמואל מסכת בבא בתרא דף כט עמוד ב

(ח) גמ', א"ל זיל ברור אכילתך א"ל רבא וכו' ורמי דרבא אדרבא וכו', ובביאור הסוגיא - במאי קמיפלגי ומה ענין זה לדבי בר סיסין - נראה, דהנה בתוס' מבואר דמירי שהיו עדים שהיה דר בשיכוני גוואי אלא שלא היו יודעים באיזה דרך הוא יוצא, ואמנם כפשוטו - ערשב"ם - משמע דלא היו יודעים כלל אם הוא שם, וא"כ ללא טענתו הא ליכא כלל ספק לפנינו ונקטינן שהחזיק בה ג"ש, וטענתו היא זו העושה ספיקות, וכמו"כ בההיא דבי בר סיסין ללא טענתו לית לן שום ספיקות, ובסתמא אי קרו לה בר סיסין דבר סיסין היא, ואך דטענתו היא דמשויא לן ספיקות, ובזה הוא דנחלקו רבא ור"נ אי מהניא הך טענה או לא, וזהו מאי דמקשה הש"ס רומיא דר"נ ודרבא אהדדי, ולדעת תוס' ג"כ אפש"ל דכיון דבסתמא מוחזק הוא לית לן למיחש דילמא היה יוצא ועובר דרכו, והרמב"ן באמת תמה על הרשב"ם אמאי חשיב מוציא, הא אם האמת שהיה דר שם אין הלה מוחזק כלל. ובדעת הרשב"ם צ"ל כהנ"ל דכיון דבסתמא לא חיישינן לזה חשיב מוציא ממוחזק, וכלשונם דאין לנו לחוש. ובקצה"ח משמע דפלוגתייהו דרבא ור"נ היא אי הליכה בשיכוני גוואי חשיבא מחאה,

אלא דא"כ צ"ב מה ענין זה לבר סיסין, והנמוק"י שפי' דשיכוני גואי היינו שהיה בארץ מרחקים שלי"ה יכול למחות, נמי צ"ל לדבריו דפלוגתייהו מאחר שהחזיק לפנינו מי חיישין לטענתו לבטל החזקה או לא. והרי"ף הביא שיטות דמיירי דאין למערער עדים שהיה שלו, ואיפליגו אי מהימן המחזיק בהפה שאסר, ותמה הרי"ף דמשנה ערוכה היא רפ"ב דכתובות דבכה"ג אמרינן הפה שאסר, וצ"ל כמו"ש בהג' הב"ח דס"ל להנך שיטות כדעת רש"י דבתובעו ליכא הפה שאסר, (ועתוס' רפ"ב דכתובות משה"ק עליו, ועי' בית יעקב להנתיבות) וטעמא דמילתא הוא, דהא ודאי דאיבעי שתיק ל"ש הכא שהרי הלה תובע ועליו לענות לו, ומה שיכול להכחישו אי"ז אלא מיגו בעלמא - והכא ל"מ מיגו דהוי מיגו להוציא, ואעפ"י דלתובע ליכא עדים שהיה שלו, וכל מה דידיעין שהיה שלו הוא רק עפ"י המחזיק וא"כ אמאי לא אמרינן הפה שאסר דעל מה שהוא אוסר יהא נאמן להתיר, הא לא קשיא דהלא איכא למ"ד דברי ושמא ברי עדיף ומוכח מזה דבטענה אפשר להוציא ממון, ואף דלהלכה לאו ברי עדיף היינו טעמא משום דשמא נמי טענה היא, אבל בגוונא שהלה מודה לתובע פשיטא דאפשר להוציא ע"פ טענת התובע בעצמו, כיון שאין מי שטוען כנגדו, וממילא ל"ש בזה הפה שאסר, דנהי דעל האסר שלו הוא נאמן להתיר, מ"מ הכא אי"ז האסר שלו כ"א של התובע, והיינו טעמא דר"נ דא"ל זיל ברור אכילתך, ודו"ק. וע"ע ברי"ף מש"כ לפרש הגמ'.

רבינו גרשום מסכת בבא בתרא דף קנט עמוד ב

התם קסבר רבא מוכר קאי בנכסי להכי קאמר דלוקח הוה צריך להביא ראיה. אבל היכא דאכלה שני חזקה הלוקח מוחזק הוא בקרקע וקאי להכי קאמר המוכר הוה צריך להביא ראיה ואידי ואידי חד טעמא הוא: התם משום הכי אוקמיה רב נחמן בידא דלוקח דכיון דכולי עלמא קרו להאי קרקע דבי בר סיסין והוא מכר לו כל נכסי דבי בר סיסין ואמר האי קרקע לאו דבי בר סיסין היא עליה דידיה דמוכר רמיא לגלויי ולמיתא ראיא דלא דבי בר סיסין היא כדאמר הוא והיכא דלא מייתי ראיא איהו הוא דאפסיד אנפשיה משום הכי אוקמה בידא דלוקח אבל הכא דינא הוא דאיהו מייתי ראיא הלוקח הואיל דאיהו אכלה שני חזקה. והא מוכר אמר אנא בשכוני גואי הואי לא יאה דיניה פחות מההוא דנקיט שטרא בידיה ונפיק עליה ערער מי לא אמרינן ללוקח קיים שטרך וקום בנכסך ולא קשיין אהדדי. לא איתפרש לן אמאי מייתי הכא מעשה דבי בר סיסין:

עליות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף ל עמוד א

דר"נ אדר"נ ל"ק, התם כיון דא"ל דבי סיסין ומקריא דבי סיסין עליה דידי' רמיא לאיגלוויי וכו'. זה שהוצרך להאריך ולומר כן כיון דא"ל דמיקרי דבי סיסין, ולא הספיק לו לקצר ולומר כיון דמיקרי דבי סיסין עליו רמיא לגלויי. ה"פ, כיון דא"ל דבי סיסין סתם, ולא הוציא לו שדה מכלל המכר בפ"י, ודאי הרי הוא בכלל המכר, שהרי הי' יודע המוכר דמקריא דבי סיסין, ויטעון הלוקח שהיא בכלל המכר, וכל השומע יחשוב כן, הלכך ודאי אלו לא היתה דבי סיסין, ודאי הי' מפרש בשעת המכר חוץ משדה פלונית, ומדלא פירש הרי היא בכלל. דבשלמא אם היו שם עדים שלא היתה דבי סיסין, מצי למימר אעדים סמכו, שיודעין שלא היתה דבי סיסין, לפי' לא הוצרכתי להוציאה מכלל המכר, שלא מכרתי לו אלא אותם שהיו דבי סיסין.

יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף קט עמוד ב

(ל) ושמעין נמי מינה דמאן דאייתי סהדי דהוה מיקריא האי ארעא גבי כולי עלמא דידיעי לה בשמא דאבוה או בשמא דמאן דאתי האי תובע מחמתיה, ראיא היא לחיוביה לנתבע דנחית לה בתר הכין לאייתויי ראיא במאי דתיקום בידיה ואי לא מפקינן לה מיניה. דהא הכא דלא הויא ליה להאי לוקח ראיא בהאי ארעא אלא דהוה קרו לה כולי עלמא דבי סיסין, וקאמר רב נחמן דעילא בכלל זביני. דכיון דכולי עלמא קרו לה דבי סיסין כמאן דאיכא סהדי דהוה דבי סיסין דמי כדבעין לברורי קמן.

יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף קנט עמוד ב

(קעח) ושמעין מינה גבי ההוא דאמר ליה לחבריה נכסי דבי סיסין מזביננא לך והואי ההיא ארעא דמיקריא דבי סיסין. דאי אית ליה למוכר ראיא דלאו דבי סיסין היא, אף על גב דכולי עלמא קרו לה דבי סיסין מוקמינן לה בידיה. דתרי כמאה ומאה כתרי ואוקי ארעא בחזקת מוכר דהוא מארה קמא. מדאמרינן כיון דכולי עלמא קרו לה דבי סיסין עליה דידיה רמיא לגלויי דלאו דבי סיסין היא. דשמעת מינה דאי מייתי ראיא מוקמינן לה לארעא בידיה, ולא מצי אמר ליה ארעא דמיקריא דבי סיסין זבינת לי והא מקריא דבי סיסין. אלא על כרחיך כי זבין ליה ארעא דבי סיסין זבין ליה. ואי מתברר דהאי ארעא דבי סיסין היא מזדבנא ואי לא מזדבנא. הילכך כיון דכולי עלמא קרו לה דבי סיסין ראיא הואי וכמאן דאסהידו סהדי דדידיה דבי סיסין הות דאמי.

ואי מיתי מוכר ראייה אחריתי דלא דבי סיסין היא מוקמינן לה בידיה. ואי לא מוקמינן לה בידא דלוקח דאסהידו ליה סהדי דהוה מיקריא האי ארעא דבי סיסין.
ואגב ארחיך ש"מ דכל היכא דמסהדי סהדי דכולי עלמא דידיעין דהוו קארו לה להאי ארעא בשמא דבעלים הוו קארו לה ארעא דפלניא, ראייה הויא לאחזוקה בידיה דהווא פלניא. וכן הלכתא.

רבינו גרשום מסכת בבא בתרא דף ל עמוד א

אנא בשוקי בראי הוואי. שהייתי הולך בסחורה במקום שווקים ולא הייתי יכול למחות מפני טרוד סחורתי:
טרוד בשוקיה. ואינו יכול למחות:

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף ל עמוד א

מעשה דשוקי בראי נמי בדאית ליה למערער עידי אבות ולמחזיק עידי חזקה כדאמר ליה ואכלתיה שני חזקה, אלא דאמר לי' מערער בשוקי בראי הויתי כלומר במקום חירום, וא"ל מחזיק הא אית לי סהדי דכל שתא ושתא אתית תלתין יומין לשוקא כלומר והיית עמי בעיר בחדש אחרון של שני החזקה ואפי' כן ידעת ולא מחית א"ל כל תלתין יומין בשוקי הוה טרידנא, פי' הרב אלפסי ז"ל ולא סרתי אל ביתי ולא ידעתי שאתה מחזיק בהן, נראה מדבריו שאלו היה יודע ולא מיחה הפסיד, וי"מ בשוקי הוואי טרידנא ולא היה לי פנאי למחות ואף על פי שהייתי יודע שאתה מחזיק בהן, ואמר רבא דינא קאמר ליה עביד איניש כל תלתין יומין טריד בשוקיה, ואי קשיא לך והא רבא הוא דאמר לעיל במעשה דשכונא גואי דעל המערער להביא ראייה שהיה בשכונא גואי והכא הימניה למערער דאמר בשוקי בראי הוואי, י"ל דהכא אפי' מחזיק מודה לו בכך ודבר ידוע היה אלא שבא לו המחזיק מצד אחר דכל תלתין יומין הוה אתי לשוקא, וא"נ יש לומר דרבא לא פליג אדרב נחמן דאותה שעה תלמיד היושב לפניו היה וכמו שכתבנו וכיון דשמעה מרב נחמן רביה סברה:

נימוקי יוסף מסכת בבא בתרא דף טו עמוד א

מאי בעית בהאי ארעא. שהיא שלי כאשר ידוע לכל:
אנא בשוקי בראי. בארץ מרחקים שאין השיירות מצויות או מפני שיש חירום ביניהם ואיכא דקרו לארץ צפון בראי כדאמרין בגמ' (ב"ב דף כה ב) ארץ צפון אינה מסובבת:
דכל שתא הוה הכא תלתין יום. וא"כ שהיא שלך אמאי לא מחית בי דבשלמא אם לא באת אלא בשנים הראשונים היית יכול לומר הייתי סבור לבא בשנה השלישית ולמחות אבל השתא שבאת גם בשלישית **נימוקי יוסף מסכת בבא** אמאי לא מחית:

ל' יומי בשוקאי הוה טרידנא. ולא שכנתי שם אלא בבית אחר שלי או הוצרכתי לעמוד עם חברתי במקום אחר אשר אכלנו בשותפות ומתוך זה לא ידעתי שהיית מחזיק כדי שאוכל למחות והכי הלכתא דלא עלתה לו חזקה ומשמע מהכא דאין צריך שיהיה המערער כל השלש במקום שיכול למחות אלא דוקא בסוף שלש ואפילו היה בתחלת שלש במקום הראוי למחות ולא מיחה והלך במקום שלא היה יכול למחות לא עלתה לזה חזקה כלום דאימא דעתו היה לשוב אלא שלא נזדמן לו:

רא"ש מסכת בבא בתרא פרק ג סימן ו

ו ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ביתא אמר ליה מינך זבינתא ודרי ביה שני חזקה אמר ליה בשוקי בראי הוואי אמר ליה והא אית לי סהדי דכל שנה תלתין יומין קא אתית לשוקא אמר ליה כל תלתין יומין אשוקא הוה טרידנא ולא הייתי יודע שהיית דר בביתי וכשהייתי בחוץ הייתי בארץ מרחקים שלא היו שיירות מצויות אמר רבא עביד איניש דכל תלתין יומין טריד בשוקיה ולא הוה חזקה* ויש מביאין ראייה מכאן שאם המערער אמר לא הייתי במדינה כל אותן שלש שנים שהחזקת בו נאמן וצריך המחזיק להביא ראייה שהיה במדינה ונראה לי שאין ראייה מכאן דאפשר שהיה הדבר ידוע שהיה בשוקי בראי ויותר נראה [שאין צריך להביא ראייה] כיון שזה החזיק בשופי שלש שנים והחזקה נשמעת אפילו במדינה אחרת כדמוכח לקמן עליו לברר שהיה במקום שלא היתה מחאתו נשמעת אם היה מוחה ולכך נמנע מלמחות:

רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יא הלכה ג

הביא ראובן עדים שהיה שמעון בא בכל שנה ועומד במקום זה שלשים יום או פחות, אומרים לשמעון מפני מה לא מחית כשבאת אבדת זכותך, טען שמעון ואמר טרוד הייתי בשוק א ולא ידעתי שזה בתוך חצרי הרי זו טענה, שכל ב שלשים יום יהיה אדם טרוד בשוק, ואם עמד יותר משלשים יום ולא מיחה אבד את זכותו, ויראה לי שהדין זה אינו אלא בכפרים שהעם טרודין בשווקים שלהן.